

UBND HUYỆN GIA LÂM
TRƯỜNG TIỂU HỌC KIÊU KỲ

-----***-----

Sự nghiệp kinh nghiệm

**“MỘT SỐ HÌNH THỨC LUYỆN TẬP NHẪM
NÂNG CAO THÀNH TÍCH THI ĐẤU MÔN CỜ VUA
TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC ”.**

Lĩnh vực/Môn : Thể dục
Cấp học : Tiểu học
Tác giả : Phùng Đức Dũng
Đơn vị công tác : Trường Tiểu học Kiêu Kỳ
Chức vụ : Giáo viên

Năm học: 2020 - 2021

PHẦN I. ĐẶT VẤN ĐỀ.

I. LÝ DO CHỌN ĐỀ TÀI:

Trong giai đoạn đổi mới của đất nước, dưới sự lãnh đạo của Đảng và Nhà nước hiện nay, phương hướng chung của lĩnh vực giáo dục đào tạo là phát triển nguồn nhân lực “Con người mới phát triển cao về trí tuệ, cường tráng về thể chất, phong phú về tinh thần, trong sáng về đạo đức”. là mục tiêu lâu dài mà con người không ngừng phấn đấu, vươn lên trong mọi chế độ chính trị xã hội khác nhau của thời đại. Những năm gần đây, đất nước ta bước trên con đường công nghiệp hoá, hiện đại hoá đã đạt được những thành tựu quan trọng về kinh tế, chính trị, an ninh, xã hội, đời sống vật chất cũng như tinh thần của con người được cải thiện không ngừng và nâng cao. Xuất phát từ lĩnh vực kinh tế , đời sống vật chất, tinh thần con người, được nâng cao mà tạo nền tảng cho thể dục thể thao phát triển. Mỗi giai cấp, mỗi thời đại có cách giải thích khác nhau về thể dục thể thao. ở Việt Nam ta, có người nói:

“Thể dục thể thao là một khoa học vận động thân thể”. Nói như vậy cũng đúng nhưng chưa rõ: chữ “Thể dục” rất hay, đó là sự giáo dục, rèn luyện, cải tạo cơ thể con người. Là một cơ thể sống, người ta có thể “dạy” nó, rèn luyện nó, cải tạo nó từ khi còn nhỏ đến bất cứ tuổi nào, nếu biết cách vận động. Chữ “Thể dục” tức là giáo dục cơ thể, đào tạo cơ thể, rèn luyện cơ thể giúp cho cơ thể sống của con người khoẻ mạnh sẽ tạo niềm tin yêu vào cuộc sống.

Bác Hồ kính yêu của chúng ta kêu gọi: “Giữ gìn dân chủ, xây dựng nước nhà, gây đời sống mới, việc gì cũng cần có sức khoẻ mới thành công. Mỗi một người dân yếu ớt tức là làm cho cả nước yếu ớt một phần. Mỗi một người dân mạnh khoẻ tức là góp phần cho cả nước mạnh khoẻ”. Với ý nghĩa ân cần trong lời dạy của Bác thì việc bảo vệ và tăng cường sức khoẻ chính là bổn phận của mỗi người dân yêu nước Việt Nam. Trong nền giáo dục của tương lai, lao động và khoa học sẽ chiếm địa vị ngang nhau, thể dục thể thao, lao động chân tay và lao động trí óc sẽ phải bổ trợ cho nhau, bởi vì đó là phương pháp duy nhất để phát triển con người toàn diện, đồng thời tạo ra kết quả lao động sản xuất cao nhất trong đời sống xã hội của con người mới thời hiện đại trong lĩnh vực thể thao nói chung.

Trong các môn thể thao nói chung, Cờ Vua là một môn thể thao trí tuệ có sức thu hút mãnh liệt, đem lại sự thoả mãn cao về tinh thần cho con người, đồng thời chơi cờ vua là một trong những phương pháp rèn luyện trí lực, giáo dục tính kiên trì, dũng cảm, quyết đoán và tạo điều kiện bổ trợ đặc lực rất tốt trong học tập và trong cuộc sống hàng ngày của chúng ta. Những năm gần đây, phong trào Cờ vua ở Việt Nam phát triển rất mạnh ở các tỉnh thành của cả nước như ở Hà

nội, Thành phố Hồ Chí Minh, Thừa Thiên Huế, Quảng Ninh....và trong các trường học, cờ vua đã thu hút nhiều học sinh, sinh viên tham gia. Cũng từ đó, có rất nhiều vận động viên cờ vua đã mang lại niềm vinh quang về cho đất nước như vận động viên Đào Thiện Hải, Hoàng Thanh Trang, Nguyễn Thị Dung, Đinh Đức Trọng, Võ Hồng Phượng....đã từng được Liên đoàn Cờ vua thế giới (FIDE) xếp vào danh sách 20 vận động viên mạnh nhất của thế giới. Có thể nói: Dù bất kì ở môn thể thao nào mà vận động viên Việt Nam đạt được thành tích cao trong khu vực, thế giới cũng là một thành quả lao động bằng mồ hôi và nước mắt cực kì gian lao để mang lại màu cờ sắc áo cho quê hương, đất nước. Những giọt mồ hôi trí tuệ của những vận động viên thể thao nói chung cũng như những vận động viên Cờ vua nói riêng đã cống hiến hết mình mang thành tích cao nhất về cho vinh quang của Tổ quốc. Nên rất đáng được trân trọng và tự hào cho sức mạnh, trí tuệ của con người và dân tộc Việt Nam. Mặc dù Cờ vua Việt Nam đã đạt được những kết quả to lớn như vậy, nhưng thực tiễn, công tác đào tạo chuyên môn cờ vua của nước ta hiện nay còn gặp nhiều khó khăn như hạn chế về tài liệu tham khảo, tài liệu giảng dạy, trình độ huấn luyện cũng như trình độ của người chơi chưa đều, thời gian đầu tư vào chuyên môn chưa sâu, nên môn cờ vua chưa đạt được kết quả như mong muốn nhất là đối với công tác giáo dục thể chất trong trường học. Thực tế cho thấy, các em học sinh của các trường tiểu học và trung học cơ sở trên địa bàn huyện Gia Lâm chưa được đầu tư một cách chuyên môn mà cái chính là các em tự học và tự chơi cờ với nhau ở trường và ở nhà nên các em chưa hiểu sâu về môn thể thao trí tuệ này. Nên khi tham gia thi đấu, các em thường đạt kết quả chưa cao. Xuất phát từ việc nâng cao thành tích thi đấu cờ vua cho các em khi tham gia giải phong trào Cờ vua trong học sinh cùng lứa tuổi và giới tính trong các nhà trường, trong các cuộc thi đấu ở Hội khỏe phù đồng cấp huyện các năm qua. Nên tôi đã mạnh dạn đưa ra một số hình thức luyện tập với mục đích nghiên cứu chung về vấn đề:

“Một số hình thức luyện tập nhằm nâng cao thành tích thi đấu môn Cờ vua trong trường tiểu học”.

II. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU:

- Mục đích nghiên cứu của đề tài nhằm giúp học sinh tiểu học nắm được một số hình thức luyện tập bổ trợ nâng cao thành tích khi thi đấu môn Cờ vua trong HKPD cấp trường cũng như cuộc thi trong HKPD các cấp.

III. PHẠM VI, ĐỐI TƯỢNG ÁP DỤNG SÁNG KIẾN:

1. Phạm vi: Trong trường Tiểu học.

2. Đối tượng: Đối tượng nghiên cứu của đề tài gồm 11 học sinh các lớp từ lớp 3, lớp 4 và lớp 5 của trường tiểu học nơi tôi đang công tác.

IV. NHIỆM VỤ:

1. Một số chiến lược, chiến thuật khai cuộc khi bắt đầu ván cờ.
2. Một số khai cuộc và bài tập bổ trợ nhằm nâng cao kiến thức cho học sinh yêu thích môn thể thao cờ vua.
3. Hình thức tổ chức tập luyện và thi đấu thông qua hoạt động ngoại khoá thể dục thể thao trong trường tiểu học.

V. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

1. Phương pháp quan sát sự phạm: là phương pháp được sử dụng trong quá trình giảng dạy, huấn luyện học sinh tập luyện hàng ngày hoặc qua các Test thử nghiệm các bài tập cờ mà giáo viên giao cho học sinh làm tại lớp.

2. Phương pháp Thực nghiệm sự phạm: là phương pháp được sử dụng nhằm kiểm nghiệm trong thực tế giảng dạy, huấn luyện, tập luyện, thi đấu của học sinh để giáo viên có kế hoạch bồi dưỡng nâng cao kiến thức cho học sinh.

3. Phương pháp phân tích và tổng hợp:

Trong quá trình giải quyết các nhiệm vụ nghiên cứu của đề tài tôi đã sử dụng và tiến hành phân tích, tổng hợp các tài liệu có liên quan đến đề tài.

VI. THỜI GIAN THỰC HIỆN:

Chúng tôi tiến hành nghiên cứu đề tài qua 3 giai đoạn:

- Giai đoạn 1: Từ ngày 15/09/2020 đến 15/11/2020. Đây là giai đoạn xác định các vấn đề nghiên cứu và thu thập tài liệu liên quan.
- Giai đoạn 2: Từ ngày 16/11/ 2020 đến 30/01/2021. Đây là giai đoạn giải quyết các vấn đề cần nghiên cứu của đề tài.
- Giai đoạn 3: Từ 01/02/2021 đến 20/03/2021. Đây là giai đoạn đánh giá kết quả học tập và thi đấu cờ của các em học sinh và hoàn thành vấn đề cần nghiên cứu.

PHẦN II: GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ.

I. NHỮNG NỘI DUNG LÝ LUẬN:

Trong giai đoạn đổi mới của đất nước hiện nay, phương hướng chung của lĩnh vực giáo dục đào tạo là phát triển nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước. Nên rất cần có những con người có bản lĩnh, có năng lực, chủ động, sáng tạo, dám nghĩ, dám làm để thích ứng với xã hội đang từng ngày, từng giờ thay đổi. Do vậy, Bác Hồ kính yêu của chúng ta đã mong muốn mọi người, hãy thường xuyên tập luyện thể dục thể thao để nâng cao sức khoẻ. Đó cũng là trách nhiệm và bổn phận của người dân yêu nước. Nhưng trong thực tế, việc tập luyện các môn thể thao như thế nào cho phù hợp với tình hình sức khoẻ và nâng cao được thành tích thì đó lại là một vấn đề hết sức khó khăn không phải ai cũng làm được. Theo tôi, mỗi môn thể thao có một đặc thù riêng và người chơi môn thể thao phải có sự ham mê thực sự về môn thể thao mà mình yêu thích. Và muốn nâng cao được thành tích thì trước hết, đòi hỏi người tập phải có thể lực để luyện tập thường xuyên, liên tục đồng thời có sự hướng dẫn tập của huấn luyện viên về môn thể thao đó. Trở lại đề tài này, nếu muốn nâng cao được trình độ cho các em học sinh tiểu học thì yêu cầu người giáo viên phụ trách môn giáo dục thể chất phải là người có trình độ nghiệp vụ sư phạm, có năng lực, có tình yêu nghề, yêu trẻ, hiểu và nắm được đặc điểm tâm sinh lý của học sinh ở từng lứa tuổi để có phương pháp giảng dạy, huấn luyện cho phù hợp với trình độ của các em. Do vậy, để nâng cao được thành tích cho các em khi đi thi đấu Cờ vua thì tôi đã tìm hiểu và đưa ra một số vấn đề cần nghiên cứu sau đây:

1. Tình trạng sức khoẻ của các em học sinh khi tham gia tập luyện và thi đấu cờ vua.
2. Một số phương pháp và nguyên tắc trong giảng dạy cờ vua ở trường học và phương tiện hỗ trợ cho việc tập luyện và thi đấu cờ vua.
3. Một số chiến lược, chiến thuật khai cuộc khi bắt đầu ván cờ.
4. Một số khai cuộc và bài tập hỗ trợ nhằm nâng cao kiến thức cho học sinh yêu thích môn thể thao cờ vua.
5. Hình thức tổ chức tập luyện và thi đấu thông qua hoạt động ngoại khoá thể dục thể thao trong trường tiểu học.

II. THỰC TRẠNG PHONG TRÀO MÔN CỜ VUA TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC HIỆN NAY:

1. Thuận lợi:

Trường Tiểu học nơi tôi đang công tác là một ngôi trường có truyền thống yêu thể thao. Được sự quan tâm của các cấp lãnh đạo đặc biệt là BGH nhà

trường đã rất quan tâm, tạo mọi điều kiện về cơ sở vật chất, tinh thần; phối kết hợp với phụ huynh học sinh quan tâm mọi mặt để công tác giáo dục thể chất trong nhà trường được phát triển mạnh. Một trong những môn thể thao mà các em yêu thích trong đó có môn Cờ vua mũi nhọn của nhà trường.

- Học sinh ngay từ lớp 1 mới vào trường, nhiều em đã biết chơi Cờ vua. Giờ ra chơi, các em thường chơi cờ với nhau, từ đó thu hút được nhiều em yêu thích tham gia chơi môn thể thao trí tuệ này. Bên cạnh đó, phụ huynh học sinh cũng rất quan tâm tới những sở thích và năng khiếu của con em mình. Đó cũng là cái nôi, tạo tiền đề cho môn Cờ vua của nhà trường phát triển.

- Ban GDTC của nhà trường lên kế hoạch từ đầu năm học cho các em được tham gia thi đấu theo lứa tuổi, giúp các em có năng khiếu sẽ được bồi dưỡng, hướng dẫn tham gia tập luyện theo câu lạc bộ của trường để phát triển nhân tố mới.

2. Hạn chế:

- Một số học sinh rất thích chơi Cờ vua nhưng các em chỉ chơi theo sở thích chưa theo bài bản. Khi được hướng dẫn tập luyện các em thường thấy khó là không tham gia nữa.

- Một số phụ huynh không muốn cho con tham gia vì còn dành thời gian cho con được nghỉ ngơi sau tuần học căng thẳng ở trường.

III. MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP, NGUYÊN TẮC TRONG TẬP LUYỆN CỜ VUA:

1. Phương pháp tập luyện Cờ vua:

- Phương pháp sư phạm chung bao gồm: phương pháp thuyết trình, phương pháp giao bài tập, phương pháp giảng bài.... người giáo viên hay huấn luyện viên cần đưa ra một phương pháp thích hợp nhằm tạo thói quen tự tập trong suy nghĩ và có tính tới các tình huống đặc trưng của quá trình suy nghĩ những nước cờ trong các tình huống cờ cụ thể.

Phương pháp giao bài tập là một trong những phương pháp phổ biến nhất và có hiệu quả cao nhất giúp cho các em có phản xạ nhanh nhẹn khi gặp những tình huống cờ đòi hỏi có sự quyết đoán nhanh.

2. Nguyên tắc trong tập luyện Cờ vua:

Theo kết quả nghiên cứu của các nhà nghiên cứu Cờ vua cho thấy, tham gia huấn luyện hay giảng dạy môn Cờ vua trước tiên cần phải tuân thủ theo các nguyên tắc mang tính lí luận sau:

- Nguyên tắc thống nhất giữa giảng dạy Cờ vua và giáo dục Xã hội chủ nghĩa, nguyên tắc hệ thống, nguyên tắc vừa sức, nguyên tắc trực quan, nguyên tắc tiếp thu một cách vững chắc kiến thức, khả năng tính toán và kỹ năng, tất cả

các nguyên tắc này gắn bó chặt chẽ với nhau nên chúng cần được nghiên cứu như một tổng thể thống nhất.

a. Nguyên tắc Thống nhất giữa giảng dạy Cờ vua và giáo dục xã hội chủ nghĩa:

- Giảng dạy và giáo dục xã hội chủ nghĩa có mối quan hệ gắn bó biện chứng với nhau. Giảng dạy có nghĩa là truyền thụ và tiếp thu một khối lượng đầy đủ kiến thức, kỹ năng và khả năng áp dụng những kiến thức, kỹ năng đó.

- Giáo dục xã hội chủ nghĩa là giáo dục học sinh quen các chuẩn độ về chính trị thế giới quan, tâm lý, đạo đức, thẩm mỹ, các quy tắc và nhận thức phù hợp với sự hình thành các quan điểm chính trị, các nét tính cách, các chuẩn mực hành vi và tính sẵn sàng hoạt động.

- Giáo dục con người xã hội chủ nghĩa là một quá trình phức tạp và đa dạng phụ thuộc vào các ảnh hưởng của trí tuệ, xúc cảm và ý trí. Có thể đưa ra một số các biện pháp để tự giáo dục, tự học, thực hiện các nhiệm vụ và làm các bài tập ở nhà, đọc sách, tự bình luận, tìm hiểu nguyên nhân thất bại các ván cờ thi đấu của mình, nắm bắt được các kiến thức về lý thuyết khai cuộc, trung cuộc, tàn cuộc trong môn Cờ vua.

b. Nguyên tắc hệ thống:

Cơ sở của nguyên tắc này bao gồm nội dung các tài liệu giảng dạy và phương pháp giảng dạy. Các tài liệu giảng dạy cần trình bày thành từng phần theo hệ thống nhất định và có ví dụ minh họa cho từng nội dung để học sinh hiểu. Mỗi bài học phải có ít nhất một thời điểm mấu chốt để giúp học sinh hiểu rõ chủ đề bài học như lý thuyết khai cuộc, chiến lược ở trung cuộc, các nguyên tắc trong cờ tàn. Giáo viên cần trình bày bài giảng một cách tuần tự, tuân theo một trật tự logic nhất định dựa trên nguyên tắc sự phạm phổ biến từ đơn giản tới phức tạp, từ dễ đến khó, từ chưa biết đến đã biết.

Tuỳ thuộc vào lứa tuổi trẻ em cần phải tính tới sự điều chỉnh về tâm lý và mục đích của giờ học, chuẩn bị về lý thuyết, các bài tập thực hành, các ván cờ đấu tập theo chủ đề, ôn lại bài cũ và kiểm tra lại các bài tập đã làm ở nhà.

c. Nguyên tắc vừa sức:

Cơ sở của nguyên tắc này là cần phải tính tới những đặc điểm cá nhân, lứa tuổi, âm sinh lý và các đặc điểm khác của học sinh. ở đây, việc giảng dạy vừa sức không có nghĩa là giáo viên cần loại bỏ mọi khó khăn trong quá trình học tập của học sinh mà điều chủ yếu hơn là tăng cường những cố gắng sáng tạo, giúp đỡ về mặt lý luận giáo dục cũng như thay đổi tốc độ hay nhịp độ giảng dạy cho phù hợp với khả năng nhận thức của từng học sinh.

d. Nguyên tắc trực quan:

Chúng ta biết rằng, đối với đa số mọi người, trí nhớ bằng thị giác là một trong các dạng trí nhớ hiệu quả nhất, bởi vì trung bình con người hiểu biết thế

giới xung quanh 85% là bằng mắt. Vì vậy, hình ảnh sinh động có ý nghĩa về nguyên tắc giảng dạy mang tính trực quan có nghĩa là phải chuẩn bị nhiều bàn cờ treo để tái hiện lại những phương án chính của ván cờ hay những nước cờ dự bị có thể xảy ra. Từ đó, học sinh thấy được rằng, trong Cờ vua khi thi đấu người chơi phải nắm bắt được mọi tình huống có thể xảy ra để có quyết định lựa chọn những nước cờ hay nhất.

Giáo viên có thể sử dụng máy chiếu và chuẩn bị một số tài liệu chuyên môn cần thiết như các khai cuộc khi bắt đầu ván cờ, những đòn phối hợp, các bài tập tàn cuộc.... để học sinh hiểu rõ hơn về các nguyên tắc. Giáo viên có thể cho học sinh ghi chép các bài tập, củng cố kiến thức, giao các bài tập cờ được in sẵn để học sinh tìm hiểu và tự làm bài tập.

e. Nguyên tắc tiếp thu một cách vững chắc kiến thức năng lực tính toán và kỹ năng chơi cờ:

Theo lý thuyết nghiên cứu của khoa học thì trí nhớ của con người được chia thành: trí nhớ linh hoạt, trí nhớ trong thời gian ngắn và trí nhớ trong thời gian dài.

Khái niệm khả năng tính toán trong cờ vua theo nghĩa hẹp dựa trên quá trình tư duy sau: phân tích và tổng hợp tình huống thi đấu, chất lọc để thu nhận những gì là quan trọng nhất, loại bỏ những điều không cần thiết. Kiểm tra lại một cách có nhận xét các kết quả suy nghĩ trước đó. Do đó, học sinh hay người chơi cờ phải nắm bắt chắc kiến thức, phát triển năng lực nghiên cứu các thế cờ có tính chất lý thuyết rõ ràng, luôn tìm cách đánh mới hoặc tấn công đối phương giành thế chủ động, thực hiện các ván đấu với thời gian suy nghĩ được rút ngắn, tìm cách chơi hoặc có tính quyết đoán, táo bạo, mạo hiểm trong nước cờ cụ thể.... thì sẽ chiếm ưu thế lớn hoàn toàn và khả năng giành chiến thắng sẽ cao hơn.

IV. MỘT SỐ NGUYÊN TẮC KHI BẮT ĐẦU VÁN CỜ:

Trước tiên khi bắt đầu ván cờ người chơi phải nắm được xem đấu thủ chơi theo loại khai cuộc nào để triển khai quân cho phù hợp, tránh đi nhiều nước cờ sai lầm dẫn đến thất bại sẽ cao, phải luôn giành thế chủ động, chiếm ưu thế, tấn công đối phương. Muốn tấn công được đối phương phải tập trung lực lượng bảo vệ quân của mình đồng thời tìm được điểm yếu của đối phương hay tạo ra điểm yếu cho đối phương nhằm đánh lạc hướng đối phương, sau đó tập trung quân đánh vào điểm dễ phá vỡ làm cho đối phương trở tay không kịp, điều cần chú ý khi tấn công là bên tấn công không được để lộ rõ ý đồ tấn công của mình cho đối phương biết, khéo léo khi triển khai hoặc chuyển ý đồ tấn công nhằm bảo vệ lực lượng quân của mình. Trong cờ vua có rất nhiều các tình huống cờ có thể xảy ra, lý thuyết là vậy nhưng khi thực hành thì rất khó, không phải cứ thuộc lý

thuyết thì áp dụng được mà vấn đề là người chơi cờ phải có năng lực thực sự, còn với các em học sinh ở các trường học chủ yếu là các em tự học chơi chứ các em chưa được học theo bài bản nên các em thường đánh theo sự suy nghĩ của các em, các em chưa hiểu được các thế biến có thể xảy ra theo nhiều cách. Chỉ khi có điều kiện được tham gia các lớp học nâng cao khiếu hay giáo viên có chuyên môn thì các em sẽ có sự hiểu biết sâu rộng hơn. Trên cơ sở đó, các em mới có thể phát huy khả năng chơi cờ của mình thì kết quả thi đấu mới có thể đạt được kết quả cao. Trong thực tế hiện nay, hầu hết các em tự học chơi cờ là chính, các em đi những nước cờ một cách tự nhiên chưa có sự tính toán các biến thế của ván cờ có thể xảy ra. Vì vậy khi bắt đầu ván đấu các em cần nắm được một số nguyên tắc cơ bản sau:

1. Nguyên tắc thứ nhất: Huy động lực lượng ngay từ đầu:

Sau khi nắm bắt cách đi quân và các điều luật cơ bản trong cờ vua các em có thể biết chơi ván cờ nhưng để chơi đúng, chơi hay theo đúng bài bản lại là việc rất khó. Để minh họa điều này cho các em nắm được các nguyên tắc khi bắt đầu ván cờ tôi đưa ra một số ví dụ cụ thể do các em chưa hiểu biết rõ nguyên tắc chơi nên các em dễ bị thua cuộc nhanh chóng.

2. Nguyên tắc thứ hai: Triển khai lực lượng càng nhanh càng tốt:

Khi bắt đầu một ván cờ tốc độ triển khai quân là rất quan trọng, sự chậm chạp trong việc ra quân cũng phần nào làm ảnh hưởng đến thành tích của ván cờ. Xong khi triển khai quân như thế nào cho hợp lý để các quân có sự liên kết và bảo vệ được nhau điều đó mới có ý nghĩa. Sau đây là một vài ví dụ cụ thể để chứng minh việc triển khai quân.

* ví dụ:

Trắng: Ve1, Hh5, Xa1, Xh1, Td3, Mc3, Mf3, a2, b2, d5, e4, f2, g2, h2.

Đen: Vg8, Ha5, Xc8, Xf8, Td7, Me7, Me8, a7, b7, d6, e5, f7, g7, h7.

Bên Đen đã được huy động kịp thời để chiếm những vị trí trọng yếu như Xc8 kiểm soát cột c, trong lúc đó Tượng và Hậu đen đang kiểm soát cánh Hờ. đến lượt bên Trắng đi Trắng có thể tấn công vào cánh vua bằng cách nhảy Mf3-Mg5 và sau đó đưa Hậu tới h7 để chiếu hết đối phương. Đen có thể chống lại cuộc tấn công này không? bên Đen hoàn toàn có đủ thời gian và lực lượng bảo vệ bằng cách đẩy tổ lên h6 đồng thời tấn công Mã Trắng hoặc có thể phòng thủ bằng ...Mf6 (vừa giữ h7 vừa tấn công Hậu Trắng). Chính nhờ nước Mã này khiến Hậu Trắng phải bỏ chạy tức là làm chậm thời gian phát triển quân của Trắng (trong Cờ vua người ta gọi là mất Temp hay nước đi) có nghĩa là làm cho Đen lợi về thời gian. Nếu Trắng chơi tiếp Hh4 thì Đen sẽ nhảy tiếp...Mg6 khiến Đen lợi thêm một Temp nữa trong việc phát triển quân vì Hậu Trắng lại phải lo

chạy một lần nữa. Nhờ được lợi 2 Temp như thế nên việc triển khai quân của Đen trở nên mau chóng hơn bên Trắng. trong lúc đó bên Trắng mất thời gian vô ích vào việc lo chạy Hậu để tránh khỏi bị bắt.

3. Nguyên tắc thứ ba: Phải chiếm được nhiều không gian:

Trên bàn cờ có 64 ô, mỗi một quân cờ đều có tầm kiểm soát một số ô. Bên nào kiểm soát được nhiều ô hay kiểm soát được số ô quan trọng thì bên đó giành được lợi thế rất lớn. Trái lại, bên nào bên nào kiểm soát được ít ô hay quân của mình bị kẹt cứng không tham gia trận đánh được thì bên đó thất thế và dẫn đến thua cờ. Việc chiếm lĩnh các ô trên bàn cờ được gọi là chiếm không gian. Bên nào dàn trận thông thoáng chiếm được nhiều không gian, mở rộng được trận địa thì bên đó nắm quyền chủ động điều quân trên bàn cờ, khiến cho lãnh thổ phạm vi đối phương bị thu hẹp đáng kể, quân đối phương bị gò bó, bị chặn lại hay bị đẩy ra mép bàn cờ.... Không thể hoạt động hiệu quả được.

Ưu thế về không gian không phải là một cái gì bất biến mà luôn thay đổi theo sự điều quân trên bàn cờ. Người đánh cờ có tầm nhìn chiến lược, tại mỗi thời điểm phải biết nhìn toàn bộ lãnh thổ bên mình và bên đối phương để đánh giá được toàn bộ không gian mà mình có được hay mất đi mà tranh thủ tấn công hay phòng thủ. Trong khi quan sát yếu tố không gian, người chơi cờ còn phải đoán trước được sự biến động do tình thế cụ thể của các quân sẽ được điều động sắp tới.

- Có một nguyên tắc cần nhớ: Bên nào bị kém về không gian nên cố gắng đổi càng nhiều quân càng tốt.

4. Nguyên tắc thứ tư: Cấu trúc tốt phải hoàn chỉnh.

Hãy nghe những nhà chơi cờ kiệt xuất thế giới nói về những quân tốt. đây là lời của Tartakover: Nếu bạn không mất một tốt nào thì không bao giờ bạn bị thua ván cờ. Còn Philidor chỉ rõ: tốt là linh hồn của ván cờ. Như vậy những quân tốt bé nhỏ và đông đúc trên bàn cờ có những nhiệm vụ lớn lao mà qua hàng loạt ván đánh người ta không thể phủ nhận khi bạn đưa tốt ra khỏi vị trí không cần thiết. có những bạn chơi cờ cho rằng Tốt chỉ được di chuyển khi cần mở đường cho các quân khác tiến lên chiếm lĩnh trận địa. Còn khi các quân chưa cần tham gia trận đánh thì chưa cần động tới tốt quả là một quan niệm sai lầm. Chúng ta hãy cùng tìm hiểu qua một ví dụ cụ thể sau:

1. Mc3 d5 2. Mf3 c5 3. d3 nhằm mở đường cho Tượng 3...Mc6 4. Tg5? F6 5. Tf4 e5 6. Tg3 Te6 bên Trắng hoàn toàn gò bó trong việc phát triển quân, trong lúc bên Đen làm chủ hoàn toàn trung tâm và ra quân thoáng hơn nhiều. Vì sao thế trận của Trắng lại kém như vậy: chỉ vì người chơi cờ bên Trắng không

có hiểu biết gì về cấu trúc Tốt của một ván cờ. Quan sát ở nước đi thứ 2. Mf3 là một nước kém?

Thế nào là cấu trúc Tốt? Đó là hình thức dàn trận của tất cả các Tốt của mỗi bên, nếu bên Trắng có nhiều Tốt yếu trong khi các Tốt của Đen có cấu trúc phòng thủ vững vàng, người ta nói rằng Đen có cấu trúc Tốt vững vàng hơn, mạnh hơn bên Trắng.

Khi phát hiện ra đối phương có cấu trúc Tốt yếu, bạn phải huy động hay tập trung ngay lực lượng quân để bắt lấy nó. Các loại Tốt yếu bao gồm: Tốt cô lập, Tốt rời, Tốt chông và Tốt phía sau.

- Tốt rời: Đó là một Tốt đơn hay một nhóm tốt bị tách rời với các Tốt khác bởi ít nhất một cột, ở tàn cuộc ai có nhiều Tốt rời thì người đó thua.

- Tốt chông: là Tốt sau khi bắt được quân đối phương thì nằm trên cùng một cột với Tốt của mình. Sở dĩ gọi đó là các Tốt yếu vì nó tự cản đường nhau, kém năng động so với các Tốt khác.

- Tốt cô lập: là tốt đứng cách biệt và không được bảo vệ.

Làm thế nào để cứu được các Tốt yếu? Tốt yếu là khi nó không được bảo vệ bởi các Tốt khác. khi bạn muốn đẩy Tốt của mình lên, trước tiên bạn phải xem nó có bị đối phương tấn công hay không? phải chú ý rằng: sau Tốt này có quân nào bảo vệ nó không?

V. MỘT SỐ KHAI CUỘC DÀNH CHO HỌC SINH CHƠI CỜ THAM KHẢO:

Trong Cờ vua có rất nhiều khai cuộc như khai cuộc Italia, khai cuộc Anh, khai cuộc theo phòng thủ ấn độ mới, phòng thủ Nimxovichđại đa số các vận động viên chuyên nghiệp họ nắm rất chắc các khai cuộc để khi thi đấu thấy đối thủ đáp lại nước cờ theo ý đồ như thế nào là vận động viên sẽ nhận ngay ra đối phương khai cuộc theo loại khai cuộc nào để có phương án và ý đồ tấn công. Nhưng ở đây, học sinh và người chơi cờ của chúng ta là những người không chuyên nghiệp nên cũng chỉ nắm được một số khai cuộc dễ học, dễ nhớ và dễ sử dụng để khi chơi hay thi đấusex đi những nước cờ có mục đích, không phải tốn nhiều thời gian suy nghĩ . Thời gian suy nghĩ cần tập trung và tính toán thật kỹ những biến thể cờ thật khó nguy hiểm hoặc sự liên kết, tập trung lực lượng quân hạn chế khi đã nắm được 1 số khai cuộc. Các em nên vận dụng chơi nhiều kết hợp làm nhiều dạng bài tập, đòn phối hợp trong tàn cuộc thì khi thi đấu chắc chắn sẽ đạt kết quả cao hơn là chơi một cách tự do không theo quy luật hay trình tự. Học sinh của chúng ta khi chơi cờ cũng như khi thi đấu các em chơi tự nhiên không tính toán nước cờ mình đi có ý đồ và mục đích gì? các em thường phát triển các quân không hài hoà, các quân không bảo vệ và liên kết với nhau nên hay bị thua cờ là điều đương nhiên. Do trình độ và khả năng của học sinh còn

nhiều hạn chế vì các em còn phải giành nhiều thời gian cho việc học tập ở trường nên các em thường chơi cờ với mục đích là để giải trí sau những giờ học căng thẳng. Vì vậy, các em chưa có nhiều thời gian để tập trung, đi sâu, tìm hiểu kiến thức cơ bản trong cờ vua cũng như thời gian tập, thi đấu không nhiều nên phần nào cũng là một trong những nguyên nhân đầu tiên làm giảm thành tích khi các em tham gia thi đấu.

MỘT SỐ KHAI CUỘC DÀNH CHO HỌC SINH THAM KHẢO.

1. e4 e5	1. e4 e5
2. Mf3 Mc6	2. Mf3 Mc6
3. Tc4 Tc5	3. Tc4 Te7
4. c3 Mf6	4. d4 d6
5. d4 ed	5. Mc3 Mf6
6. cd Tb4+	6. h3 00
7. Mc3 Me4	7. 00 + = Thế cờ cân bằng
8. 00 Tc3	
9. d5 Tf6	
10. Xe1 Me7	
11. Xe4 d6 Ván cờ không xác định	

Phòng Thủ Ấn Độ mới.

1. d4 Mf6	1. d4 Mf6
2. c4 e6	2. c4 e6
3. Mf3 b6	3. Mf3 b6
4. Tg5 Tb7	4. g3 Ta6
5. Mc3 h6	5. b3 Tb4
6. Th4 Te7	6. Td2 Te7
7. e3 c5	7. Tg2 c6
8. Te2 cd	8. 00 d5
9. Md4 00	9. Tc3 00
10. 00 Mc6	10. Mbd2 Mbd7
11. Mdb5 Xc8 ván cờ không xác định	Xe1 c5 Ván cờ không xác định

Phòng Thủ Pháp

1. e4 e6 2. d4 d5 3. ed ed 4. Td3 Mc6 5. Me2 Td6 6. c3 Hh4 7. g3 Hh5 8. Mf4 Hd4 + 9. Vd1 Tg4 + 10.Vc2 0-0-0 11.Xhe1 Chúng ta có thể chơi ở nước đi thứ 3 như sau : 3. Md2 c5 4. ed ed 5. Tb5 + Mc6 6. Mf3 Td6 7. 0-0 Me7 8. dc T:c5 9. Mb3 Tb6 10. Te3 0-0	1. e4 e6 2. d4 d5 3. e5 c5 4. c3 Mc6 5. Mf3 Hb6 6. Te2 Me7 7. Ma3 cd 8. cd Mf5 9. Mc2 Te7 10.Xab1 a5 3. Mc3 de 4. M:e4 Mf6 5. M:f6 + gf 6. Mf3 b6 7. Tf4 Tb7 8. Tc4 c6 9. He2 Td6 10. Tg3 He7 11. 0-0-0 Md7
---	---

Ngoài ra, còn có rất nhiều các khai cuộc khác, nếu học sinh hoặc người chơi có trình độ cao hơn thì sẽ nghiên cứu nhiều loại khai cuộc khó hơn phù hợp với trình độ của mình. Ở đây, tôi chỉ muốn đưa ra một số khai cuộc để các em học sinh nắm được và vận dụng vào việc tập luyện và thi đấu cờ của mình sao cho có hiệu quả và chơi có bài bản, tránh khai cuộc không có ý đồ, mục đích cụ thể sẽ dẫn đến thua cuộc nhanh chóng. do đó, nếu học sinh nắm vững được khai cuộc thì khi tham gia thi đấu các em sẽ tự tin hơn, vững vàng hơn. Qua mỗi ván đấu học sinh sẽ tự tìm hiểu được những nước cờ mình lựa chọn đi có mục đích gì? nhằm tấn công hay đe dọa đối phương? Khi thực hiện bất kì một nước cờ nào đó thì các em luôn luôn đặt cho mình câu hỏi : đi nước cờ đó với mục đích gì ? và có thể đặt ra cho mình những nước đi thích hợp.

VI. HÌNH THỨC TỔ CHỨC LUYỆN TẬP, THI ĐẤU THÔNG QUA CÁC HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHOÁ TDTT TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC :

Là một giáo viên chuyên giảng dạy môn giáo dục thể chất trong trường học nhiều năm, đồng thời bản thân tôi có tích lũy được một số kiến thức cơ bản của môn học cờ vua nên tôi rất hiểu tâm lí của các em học sinh trong trường tiểu học. ở lứa tuổi này, các em nắm bắt kiến thức cơ bản rất nhanh, rất ham học hỏi và thích được tham gia các phong trào hoạt động nội cũng như hoạt động ngoại khoá của trường. Những năm học qua, tôi đã tham gia mở câu lạc bộ cho các em học sinh yêu thích môn cờ vua của trường, nên tôi thấy các em học sinh khối lớp 4 và khối lớp 5 các em đã phần nào hiểu và nắm bắt rất chắc chắn kiến thức được thể hiện rõ qua các cuộc thi đấu giao lưu ở trường cũng như tham gia thi đấu cờ vua hội khoẻ phù đổng cấp huyện. các em đạt thành tích tốt hơn các em học sinh khối lớp 1,2,3.

- Tổ chức tốt các hoạt động văn hoá thể thao trong các ngày lễ lớn, Hội khoẻ phù đổng cấp trường, các hoạt động khác nhằm thu hút học sinh tham gia tạo sân chơi bổ ích cho các em.

- Thành lập các câu lạc bộ thể thao mà học sinh của trường yêu thích như câu lạc bộ điền kinh, câu lạc bộ cờ vua cho học sinh ở các lứa tuổi. giáo viên có thể tuyển chọn những học sinh có năng khiếu bồi dưỡng, nâng cao kiến thức cho các em.

- Muốn đạt được thành tích cao trong các phong trào chung của trường thì rất cần có sự quan tâm của BGH tạo điều kiện cơ sở vật chất, hội cha mẹ học sinh tạo điều kiện quan tâm cho con em mình được tham gia các hoạt động, phong trào cũng như bản thân học sinh có sự ham thích tham gia môn cờ vua cũng như các môn thể thao khác.

- Trang bị một số thiết bị, dụng cụ, phục vụ cho học sinh học cờ vua tại trường như phòng học, bảng, bàn cờ treo, quân cờ, sách tài liệu tham khảo.....

Để nâng cao thành tích thi đấu môn cờ vua cho học sinh trong trường tiểu học, trước tiên người giáo viên cần phải xây dựng cho mình một kế hoạch hoạt động ngoại khoá các môn thể thao mà là thể mạnh của trường cũng như sở thích của các em học sinh trường mình, đồng thời giáo viên cũng có chuyên môn nghiệp vụ về môn thể thao đó. Ngoài chương trình học chính khoá theo chương trình môn học, giáo viên có kế hoạch tuyển chọn những học sinh có năng khiếu môn cờ vua ở các khối lớp để sắp xếp lịch học hay lồng ghép cho các em có thời gian được tham gia học và luyện tập thường xuyên trong các giờ học nội khoá để nhằm nâng cao khả năng chơi cờ của các em.

Như chúng ta đã biết, chương trình môn học thể dục trong nhà trường được thực hiện 2 tiết/ tuần từ các lớp 1, 2, 3, 4, 5 theo phân phối chương trình môn học của Bộ GD-ĐT ban hành. Nên việc tổ chức tập luyện TDTT ngoại khoá cho các em học sinh là việc làm còn gặp rất nhiều khó khăn cho cả giáo viên và học sinh. Thời gian học tập của học sinh ở các môn văn hoá tương đối nhiều, do đó muốn nâng cao được sức khoẻ cho học sinh đồng thời nâng cao được thành tích trong thi đấu các môn thể thao nói chung và môn cờ vua nói riêng thì giáo viên cần phải sắp xếp thời gian và lập kế hoạch luyện tập ngoại khoá các môn thể thao mà học sinh yêu thích, câu lạc bộ các môn thể thao thể mạnh của trường cho BGH duyệt và được tổ chức luyện tập theo thời gian hợp lý trong tuần. Bên cạnh đó, rất cần sự quan tâm, tạo điều kiện từ phía cha mẹ học sinh. Trên cơ sở đó, giáo viên sẽ phát hiện những học sinh có năng khiếu ở các môn thể thao được quan tâm nâng cao trình độ chuyên môn qua các buổi tập. Sau 4 tuần giáo viên có kế hoạch kiểm tra thành tích của các em để theo dõi kết quả tập luyện của từng em để giáo viên lên kế hoạch giao bài tập hay khối lượng vận động cho phù hợp với khả năng của từng em. ở đây, môn cờ vua cũng vậy, sau mỗi buổi tập giáo viên có những test kiểm tra hoặc cho học sinh giải bài tập cờ tàn để nâng cao trình độ. Ngoài ra, giáo viên cho các em đấu tập với nhau thường xuyên trong mỗi buổi tập để tạo cho các em có sự linh hoạt, phản xạ nhanh nhẹn cũng phần nào nâng cao được kết quả tập luyện cũng như về mặt chuyên môn.

Mỗi tuần, ngoài việc học các môn văn hoá thì các em cần được học và tập cờ ít nhất là 2 đến 3 buổi thì khả năng tính toán các nước cờ của các em mới có thể linh hoạt. Sau đó, giáo viên sẽ trực tiếp tổ chức cho các em thi đấu theo lứa tuổi và giới tính cho phù hợp.

VII. MÔ TẢ THỰC NGHIỆM:

Chúng tôi đã tổ chức tiến hành thực nghiệm sư phạm với thời gian 3 tháng. Tham gia vào quá trình thực nghiệm gồm 18 học sinh khối 3, khối 4, khối 5 của Trường tiểu học. Số học sinh trên được chia làm 2 nhóm.

– Nhóm Đối chứng: gồm 8 học sinh khối 3, nhóm này được tập và chơi cờ theo kế hoạch tập của giáo viên được tổ chức trong các ngày trong tuần.

– Nhóm Thực nghiệm: gồm 10 học sinh khối 4, khối 5. Nhóm này được tập luyện và chơi cờ theo kế hoạch tập của giáo viên được tổ chức trong các ngày trong tuần như nhóm đối chứng. các em của cả 2 nhóm được tham gia thi đấu cờ, giải các bài tập cờ còn ít nước đi (hay gọi là giải bài tập cờ thế), chơi theo khai cuộc.

Sau một thời gian tập, chúng tôi tiến hành kiểm tra kết quả chơi cờ của các em như sau.

1. BẢNG 1: KẾT QUẢ Ở GIAI ĐOẠN ĐẦU THỰC NGHIỆM CỦA 2 NHÓM ĐỐI CHỨNG VÀ THỰC NGHIỆM:

Nhóm nghiên cứu	Thi đấu cờ	Giải các bài tập cờ thể	Chơi theo khai cuộc
Nhóm Đối chứng. N = 8 học sinh (lớp 3)	- Học sinh chủ yếu chơi cờ theo sở thích, các em chưa có thói quen tính toán các thế cờ.	- Học sinh còn lúng túng khi được làm quen với giải các bài tập cờ thể tuy đơn giản.	- Học sinh chưa chơi theo đúng khai cuộc.
Nhóm Thực nghiệm. N = 10 học sinh (lớp 4, 5)	- bước đầu các em đã có sự tính toán các nước cờ cần đi có mục đích.	- bước đầu học sinh đã hiểu được cách tính các thế biến nhưng còn ở mức độ đơn giản.	- Học sinh bước đầu nắm được các nước đi trong khai cuộc nhưng khi chơi chưa thành thạo, còn lúng túng.

Sau khi tiến hành thực nghiệm với việc áp dụng các dạng thức luyện tập theo nhóm, lứa tuổi, giới tính và 2 nhóm với 18 buổi luyện tập, chúng tôi lại tiếp tục kiểm tra các đối tượng nghiên cứu với 3 dạng bài tập trên, thu được kết quả như sau:

2. BẢNG 2: KẾT QUẢ KIỂM TRA CÁC ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU SAU 18 GIỜ LUYỆN TẬP:

Nhóm nghiên cứu	Thi đấu cờ	Giải các bài tập cờ thể	Chơi theo khai cuộc
Nhóm Đối chứng. N = 8 học sinh (lớp 3)	- Học sinh có sự tiến bộ hơn, nhanh nhẹn và chơi có sự suy nghĩ, tính toán các phương án của ván đấu.	- Học sinh bước đầu biết suy nghĩ, tính toán các nước cờ cụ thể để chiếu hết được đối phương trong các tình huống cờ cụ thể nhưng chưa nhanh.	- Học sinh chơi theo đúng thứ tự các nước cờ của khai cuộc đơn giản.
Nhóm Thực nghiệm. N = 10 học sinh (lớp 4, 5)	- các em đã có sự tính toán các nước cờ cần đi có mục đích, các quân phát triển đều có sự liên kết, bảo vệ lẫn nhau.	- Học sinh đã hiểu được cách tính các thế biến nhưng còn ở mức độ đơn giản. Có sự tiến bộ hơn so với nhóm đối chứng.	- Học sinh bước đầu nắm được các nước đi trong khai cuộc nhưng khi chơi xong khai cuộc chuyển sang trung cuộc các em chơi chưa có ý đồ hay, còn sai lỗi kỹ thuật.

VIII. KẾT QUẢ THỰC HIỆN ĐỀ TÀI:

Từ kết quả thu được ở 2 bảng trên cho chúng ta thấy, thành tích các bài tập kiểm tra đều có sự tiến bộ của cả 2 nhóm Đối chứng và Thực nghiệm. Nhưng ở bảng 2 và 3 chúng ta thấy có sự tiến bộ hơn hẳn vì các em được giáo viên trực tiếp hướng dẫn lí thuyết và được tập theo kế hoạch cụ thể của từng buổi tập nên các em có sự hiểu biết hơn về mặt chuyên môn.

Sau 36 giờ luyện tập của cả 2 nhóm Đối chứng và Thực nghiệm, chúng tôi lại tiếp tục kiểm tra lần cuối cùng đối với 2 nhóm với 3 nội dung kiểm tra như đã nêu trên.

BẢNG 3: KẾT QUẢ KIỂM TRA CÁC ĐỐI TƯỢNG NGHIÊN CỨU Ở CUỐI GIAI ĐOẠN THỰC NGHIỆM:

Nhóm nghiên cứu	Thi đấu cờ	Giải các bài tập cờ thể	Chơi theo khai cuộc
Nhóm Đối chứng. N = 8 học sinh (lớp 3)	-Thành tích có tiến bộ hơn, khi chơi các em đã có tập trung quân để phối hợp tấn công hoặc phòng thủ một cách chắc chắn.	- Học sinh bước đầu biết suy nghĩ, tính toán các nước cờ cụ thể để chiếu hết được đối phương trong các tình huống cờ cụ thể nhưng chưa nhanh.	- Học sinh chơi theo đúng thứ tự các nước cờ của khai cuộc đơn giản.
Nhóm Thực nghiệm. N = 10 học sinh (lớp 4, 5)	- so với nhóm đối chứng thì các em học sinh ở nhóm thực nghiệm có sự tiến bộ rõ vì khả năng chơi của các em có chủ định, có mục đích, ý đồ tấn công cụ thể và có biết đánh giá thế cờ của mình và của đối phương.	- Học sinh đã giải được các thế biến của bài tập cờ thể nhưng còn ở mức độ đơn giản. Có sự tiến bộ hơn so với nhóm đối chứng.	- Học sinh biết chơi theo khai cuộc đơn giản và giai đoạn trung cuộc, tàn cuộc các em đều có thể chơi theo sự mạo hiểm của mình. khả năng tính toán các nước cờ cần đi nhanh hơn và quyết đoán hơn.

Từ câu lạc bộ cờ vua của trường, các em tham gia luyện tập câu lạc bộ thường xuyên trong tuần. (tuần 2- 3 buổi tập) nên đã đạt kết quả tương đối tốt thông qua việc giáo viên tổ chức cho các em thi đấu trực tiếp với nhau theo lứa tuổi và đã chọn được các em tham gia thi đấu Cờ vua tại Hội Khỏe Phù Đổng cấp huyện. Kết quả thi đấu cờ vua của các em đã chứng tỏ rằng: việc tập luyện thường xuyên sẽ giúp các em nâng cao khả năng thi đấu cũng như trình độ chơi cờ của các em có sự tiến bộ rõ rệt. Nhưng trong thực tế, khi tham gia thi đấu giải cờ vua cấp Thành phố các em chưa đạt được kết quả cao nên vẫn còn là một điều trăn trở với bản thân tôi khi trực tiếp huấn luyện các em.

PHẦN III. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ:

1. Kết luận:

Từ những kết quả nghiên cứu của đề tài cho phép tôi được rút ra những kết luận sau:

- Việc nâng cao khả năng tính toán của các em học sinh Tiểu học và trung học cơ sở có thể tác động bằng nhiều cách mà một trong những cách thức cơ bản là việc áp dụng các hình thức tập luyện khác nhau trong quá trình tập và học cờ vua. Với mục đích nâng cao khả năng tính toán của các em học sinh thì cần đưa ra các bài tập nhiều dạng để các em được làm quen và phân nào các em biết cách ứng dụng trong thực tế tập và thi đấu cờ sẽ phát huy tác dụng sự sáng tạo trong khi chơi.

- Các hình thức tập luyện nên sắp xếp hài hoà trong buổi tập, tránh để các em mệt mỏi và thấy nhanh chán. Luôn luôn gây hứng thú cho các em tránh căng thẳng. Như vậy, để phong trào hoạt động TDTT trong nhà trường đặc biệt là trường tiểu học, một trong những cái nôi đầu tiên giúp các em học sinh được làm quen và có thói quen luyện tập các môn thể thao trong chương trình nội cũng như ngoại khoá của môn học. ở đó, giáo viên là người trực tiếp hướng các em vào những sân chơi lành mạnh, bổ ích giúp các em hoà đồng, đoàn kết, biết phân đấu, cố gắng vươn lên trong mọi lĩnh vực học tập và cuộc sống. Để các em học sinh có một sức khoẻ tốt, thể lực tốt tham gia mọi lĩnh vực trong học tập đạt kết quả cao thì việc tập luyện, rèn luyện thân thể là việc làm cần thiết mà ngay từ khi các em tham gia học tập dưới mái trường đã được các thầy cô giáo nhiệt tình hướng dẫn, giúp đỡ, tạo thói quen cho các em thực hiện tốt nhiệm vụ được giao. Bên cạnh sự nỗ lực, cố gắng của học sinh, một trong những yếu tố quan trọng nhất chính là sự quan tâm nhiệt tình từ phía phụ huynh học sinh, một trong những tiền đề cần thiết để hướng con em mình yêu, thích tham gia vào các hoạt động chính nghĩa, có ích cho chính mình, cho cộng đồng và xã hội. Các em được giáo dục, được tham gia vào các hoạt động bổ ích ngay từ nhỏ sẽ tạo tiền đề giúp các em nâng cao trình độ hiểu biết, giao lưu học hỏi, có lối sống lành mạnh, yêu thích tham gia vào các hoạt động tập thể, hoà nhập với môi trường cộng đồng. Nhưng trong thực tế, để công tác giáo dục thể chất trong các nhà trường đạt được mục tiêu cụ thể cho học sinh, nâng cao sức khoẻ và đạt thành tích cao trong thi đấu còn là một việc làm rất cần sự quan tâm tạo điều kiện về mặt tinh thần cũng như vật chất từ các tổ chức như BGH, HCMHS.... để các phong trào chung trong nhà trường được các em học sinh đón nhận, tích cực tham gia tạo điều kiện cho các em phát triển năng khiếu của mình.

2. Khuyến nghị:

- Các cấp lãnh đạo nên quan tâm tới công tác GDTC trong trường học, đặc biệt là cấp tiểu học. Chú trọng phát triển các môn thể thao mũi nhọn của huyện.

- Mời chuyên gia tập huấn chuyên môn về Cờ vua cho các thầy cô giáo trong nhà trường có cơ hội được giao lưu học hỏi chuyên môn. Qua đó, giúp cho những nhà chuyên môn có cơ hội lựa chọn những nhân tài nhỏ bé góp phần cho công cuộc công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước mà xuất phát từ phong trào thể dục thể thao từ cơ sở nói riêng.

Trong phạm vi nghiên cứu đề tài còn nhiều hạn chế và đó cũng là một trong những ý tưởng nghiên cứu chung của riêng bản thân tôi. Với ý tưởng này, tôi đã mạnh dạn đưa thành đề tài nói chung. Rất mong nhận được sự quan tâm, đóng góp ý kiến chân thành của các bạn đồng nghiệp để đề tài trở thành một nghiên cứu khoa học được áp dụng rộng rãi cho phong trào chung của các nhà trường trong toàn huyện để cùng nhau ứng dụng những kiến thức hay cho quá trình công tác của mình để phần nào đạt được thành tích cao nhất trong các cuộc thi nhằm đưa phong trào thể dục thể thao của trường cũng như của huyện Gia lâm đạt được kết quả cao.

Tôi xin chân thành cảm ơn !

MỤC LỤC

PHẦN I. ĐẶT VẤN ĐỀ.....	1
II. MỤC ĐÍCH NGHIÊN CỨU:.....	2
III. PHẠM VI, ĐỐI TƯỢNG ÁP DỤNG SÁNG KIẾN:	2
IV. NHIỆM VỤ:	3
V. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	3
VI. THỜI GIAN THỰC HIỆN:.....	3
PHẦN II: GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ.....	4
I. NHỮNG NỘI DUNG LÝ LUẬN:	4
II. THỰC TRẠNG PHONG TRÀO MÔN CỜ VUA TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC HIỆN NAY:	4
1. Thuận lợi:.....	4
2. Hạn chế:	5
III. MỘT SỐ PHƯƠNG PHÁP, NGUYÊN TẮC TRONG TẬP LUYỆN CỜ VUA: 5	
1. Phương pháp tập luyện Cờ vua:.....	5
2. Nguyên tắc trong tập luyện Cờ vua:	5
IV. MỘT SỐ NGUYÊN TẮC KHI BẮT ĐẦU VÁN CỜ:	7
1. Nguyên tắc thứ nhất: Huy động lực lượng ngay từ đầu:.....	8
2. Nguyên tắc thứ hai: Triển khai lực lượng càng nhanh càng tốt:	8
3. Nguyên Tắc thứ ba: Phải chiếm được nhiều không gian:	9
4. Nguyên tắc thứ tư: Cấu trúc tốt phải hoàn chỉnh.	9
V. MỘT SỐ KHAI CUỘC DÀNH CHO HỌC SINH CHƠI CỜ THAM KHẢO:	10
VI. HÌNH THỨC TỔ CHỨC LUYỆN TẬP, THI ĐẤU THÔNG QUA CÁC HOẠT ĐỘNG NGOẠI KHOA TDTT TRONG TRƯỜNG TIỂU HỌC :.....	13
VII. MÔ TẢ THỰC NGHIỆM:.....	14
VIII. KẾT QUẢ THỰC HIỆN ĐỀ TÀI:.....	16
PHẦN III. KẾT LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ:	18
1. Kết luận:.....	18
2. Khuyến nghị:.....	19

PHỤ LỤC

PHIẾU ĐIỀU TRA

THỰC TRẠNG HỌC SINH KHI THỰC HIỆN ĐỀ TÀI

E hãy vui lòng đánh dấu x vào trước ý kiến đồng chí cho là phù hợp với câu trả lời của các câu hỏi sau :

1. Theo em chơi Cờ vua trong trường học có quan trọng không ?
 - ☐ *Rất quan trọng*
 - ☐ *Bình thường*
 - ☐ *Không quan trọng*
2. Theo em trình độ của các bạn trong cùng lứa tuổi với em chơi Cờ vua đạt ở mức nào?
 - ☐ *Tốt .*
 - ☐ *Bình thường .*
 - ☐ *Chưa tốt .*
3. Em thấy việc tổ chức cho học sinh tham gia chơi Cờ vua ở trường như thế nào ?
 - ☐ *Rất tốt.*
 - ☐ *Bình thường .*
 - ☐ *Chưa tốt .*
4. Theo em làm thế nào để thu hút học sinh tham gia chơi Cờ?
 - ☐ *Bổ sung tài liệu thường xuyên.*
 - ☐ *Tổ chức cho học sinh tham gia thi đấu nhiều*
 - ☐ *Thường xuyên giao bài tập Cờ vua*
 - ☐ *Ý kiến khác*

PHIẾU THĂM DÒ HỌC SINH

(Tôi tiến hành khảo sát học sinh khối 2, 3, 4, 5:)

Em hãy vui lòng đánh dấu x vào trước đáp án phù hợp:

- Câu 1: Theo em việc chơi Cờ vua có quan trọng không ?
- ☐ *Rất quan trọng*
 - ☐ *Bình thường*
 - ☐ *Không quan trọng*
- Câu 2: Em thích tham gia thi đấu Cờ vua không?
- ☐ *thích*
 - ☐ *Rất thích*
 - ☐ *Không thích*
- Câu 3: Theo em chơi Cờ vua có tốt cho việc học không?
- ☐ *Rất tốt*
 - ☐ *Bình thường*
 - ☐ *Không tốt*
- Câu 4: Theo em có cần được thi đấu không?
- ☐ *Rất cần*
 - ☐ *Bình thường*
 - ☐ *Không cần*

DANH SÁCH HỌC SINH THAM GIA NHÓM ĐỐI CHỨNG :

TT	Họ và Tên	Lớp	Số buổi tập luyện	Thành tích	Ghi chú
1	Vũ Tổng Đức Minh	3C	36 buổi	Tốt	
2	Bùi Tuyết Minh	3C	34 buổi	Khá	
3	Nguyễn Bảo Trân	3A	36 buổi	Khá	
4	Lê Hoàng	3A	36 buổi	Tốt	
5	Nguyễn Hà Anh	3A	35 buổi	Khá	
6	Dương xuân Tùng	3B	36 buổi	Khá	
7	Nguyễn Thuý Anh	3 B	36 buổi	Có tiến bộ	
8	Nguyễn Thị Thu	3A	36 buổi	Có tiến bộ	

**HÌNH THỨC LUYỆN TẬP NGOẠI KHOÁ MÔN CỜ VUA
TRƯỜNG TIỂU HỌC.**

TT	Nội Dung	Thứ 2	Thứ 3	Thứ 4	Thứ 5	Thứ 6
1	Học sinh tự chơi cờ với nhau trong giờ ra chơi.	x	x	x	x	x
2	Trong các giờ học thể dục của các khối lớp, GV có thể cho các em học sinh có năng khiếu của các lớp tập chơi cờ ngoại khoá để nâng cao trình độ.	x	x	x	x	x
3	15h20 chiều thứ 5 hàng tuần, GV tổ chức, hướng dẫn học lí thuyết cho các em học sinh có năng khiếu chơi cờ vua của các khối 1 đến khối 5. tùy theo khả năng nhận biết của các em mà GV giảng nội dung học cho phù hợp.				x	

NỘI DUNG CÁC BÀI KIỂM TRA ĐẦU GIAI ĐOẠN THỰC NGHIỆM:**Bài 1:** Giải bài tập cờ thế sau đây(thực hiện trong 5 phút)

Trắng đi trước chiếu hết trong 2 nước cờ:

Trắng : Ve1, Ha3, Ma2**Đen : Vb1, b2, b3**

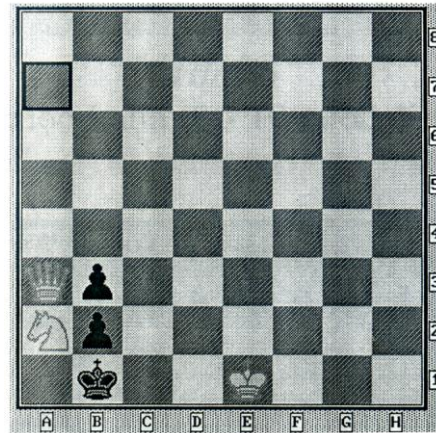
Lời giải:

1. Ha4 !

1.....Vc2 2. He4 \ \ chiếu hết

1.....ba 2. Hd1 \ \

1.....Va1 2. Mc3 \ \

Bài 2: giải bài tập cờ thế sau đây:

Trắng đi trước chiếu hết trong 3 nước.

Trắng: Ve1, Hd3, Td4**Đen: Va4, b6, d5**

Lời giải:

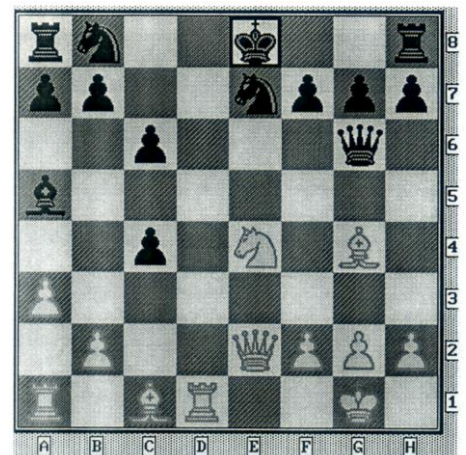
1. Hb1 Va5 2. Hb2 b5 3. Ha3 x

2..... Va6 3. Hb6 x

1 Va3 2. Hb5 Va2 3. Hb2 x

1.....b5 2. Tc5 b4 3. Hb4 x

2..... va5 3. Ha1 hoặc Ha2 x

Bài 3: Chơi Theo khai cuộc:

1. e4 e5

2. Mf3 Mc6

3. Tc4 Tc5

4. C3 Mf6

5. d4 ed

6. cd Tb4+

7. Mc3 Me4
8. 0-0 Tc3!
9. d5 Tf6!
10. Xe1 Me7
11. Xe4 d6 ván cờ không xác định.

NỘI DUNG CÁC BÀI KIỂM TRA SAU 18 GIỜ LUYỆN TẬP.

Bài 1: phân tích đánh giá tình huống thế cờ sau và chỉ ra các nước cờ dự bị cần phải tính đến trong tình huống đó.

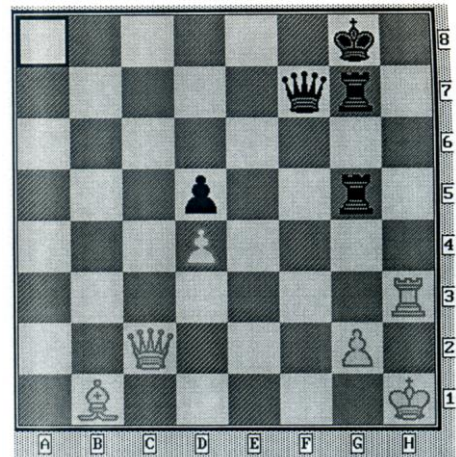
Trắng: Vg1, He2, Xa1, Xd1, Tc1, Tg4, Me4, a3, b2, F2, g2, h2.

Đen: Ve8, Hg6, Xa8, Xh8, Ta5, Mb8, Me7, a7. b7. c4. c6. f7. g7.h7

Trắng đi trước.

Lời giải:

1. Tf5! Mf5 (1... Hf5 2. Md6 + 3. Mf5)
2. Mf6 + Vf8 3. He8 x

Bài 2: Tìm đòn phối hợp cho thế cờ sau:

Trắng: Vh1 , Hc2, Xh3, Tb1, d4, g2

Đen: Vg8, Hf7, Xg5, Xg7, d5

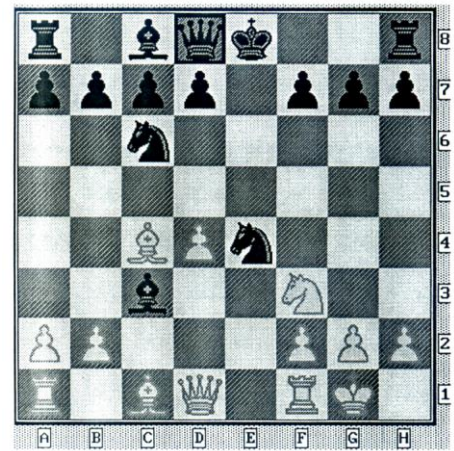
Trắng đi trước.

Lời giải:

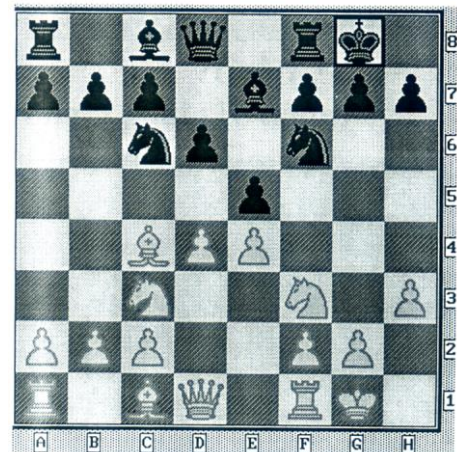
- 1.Hc8+ Hf8 (Trắng nhờ đòn đánh lạc hướng thí xe) 2. Xh8+! Vh8 3. Hf8+ xg8
4. Hh6 x

Bài 3: Hãy viết ra các biến chính xảy ra của khai cuộc Italia (8 - 10 nước đi). Thực hiện trong 15 phút.

1. e4 e5
2. Mf3 Mc6
3. Tc4 Tc5
4. c3 Mf6
5. d4 ed
6. cd Tb4+
7. Mc3 Me4
8. 0 - 0 Tc3!

1. e4 e5
2. Mf3 Mc6
3. Tc4 Te7
4. d4 d6
5. Mc3 Mf6
6. h3 0-0
7. 0-0 =

NỘI DUNG CÁC BÀI KIỂM TRA SAU 36 GIỜ LUYỆN TẬP.**Bài 1:** Trắng đi trước chiếu hết trong 2 nước cờ.**Trắng: Vd1 Hg4 Xd2 Tg8 Ma6****Đen: Ve5 e6**

Lời giải.

1. Xd6! (nước đi hay)

1....Vd6 2. He6 chiếu hết.

1....Vf6 2. Xe6 chiếu hết.

Bài 2: Trắng đi trước chiếu hết trong 2 nước cờ.**Trắng: Vg1 Hc6 Mc5 a3****Đen: Va5 Tc4 Md6**

Lời giải:

Trong bài tập này, bên trắng có thể chơi theo các trường hợp sau để chiếu hết đối phương.

1.Vh2 ! (nước đi hay)

1... Tf1 2. Mb3 chiếu hết.

1... Tg8 2. Ha6 chiếu hết.

1.....Tb5! 2. Hc7 chiếu hết.

1.....M 2. Mb7 chiếu hết.

1.....Mb5 ! 2. Ha6 chiếu hết.

Bài 3: Chơi cờ theo khai cuộc.

1. e4 e5

2. Mf3 Mc6

3. Tc4 Te7

4. d4 d6

5. Mc3 Mf6

6. h3 0-0

7. 0-0 + = (thế cờ cân bằng)

Ngoài các bài tập trên còn có rất nhiều các dạng bài tập khác như: giải các thế cờ còn 4,5, 6, 7, 8,...nước; phân tích đánh giá một thế cờ, thi đấu trong thời gian ngắn 5 phút, 7 phút....hoặc thi đấu có sử dụng đồng hồ tính thời gian. Nhưng ở đây các em chủ yếu là học sinh có trình độ chơi chưa giỏi nên giáo viên cần có sự lựa chọn các hình thức luyện tập sao cho phù hợp. Trong quá trình luyện tập và kiểm tra, giáo viên có thể dựa vào khả năng tiếp thu của các em để đưa ra những bài tập hoặc đòn phối hợp cho vừa sức của từng em. Nhìn chung trong khi học các em được giảng và hướng dẫn phần nào các em cũng đã hiểu cách đánh giá một thế cờ trước khi thi đấu hay khi giải bài tập mà giáo viên đưa ra. Thực tế khi các em tham gia tập tại câu lạc bộ cờ tại trường và kết quả giáo đánh giá trong quá trình học và tập của các em tôi nhận thấy các em có sự tiến bộ rõ rệt được thể hiện khi các em đấu tập với nhau, các nước cờ đi đều được các em tính toán tương đối có sự bảo vệ, liên kết nhau. Những bài tập cờ thế giải trong 2, 3, 4 hoặc 5 nước cũng đã giúp các em phần nào biết cách tính toán trong giai đoạn cuối của ván đấu để có những nước cờ đi nhanh và tương đối chính xác cần phải có sự tư duy nhanh, tính toán tương đối nhanh các biến thế có thể xảy ra. Vì trong cờ vua không phải chỉ có một nước cờ mà còn phải biết tính đến nhiều thế biến có thể xảy ra. Nhưng để đạt được thành tích cao hơn nữa thì cần có thời gian lâu dài và còn phụ thuộc vào rất nhiều yếu tố không phải một sớm, một chiều có thể làm ngay được.